

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN

Uitgave

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

1983

LUSTRUMJAAR

2003

Herfst 2003

GRIJS
GROEN
BLAUW

Het groen van natuur en tuinen, het grijs van verharding en civiel werk, het blauw van water en lucht: het palet van de Ginkel Groep is veelkleurig.

Ginkel

Of u nu uw bestaande tuin wilt laten opknappen, nadenkt over een daktuin of wilt zwemmen in uw eigen zwembad. De Ginkel Groep biedt u op alle tuingebied de ondersteuning die u wenst.

Ginkel Groep

Vestiging: Van Ginkel Veenendaal BV

T 0318 - 51 90 30

F 0318 - 54 03 40

www.ginkelgroep.nl

Veelkleurige kwaliteit in omgevingszorg

B U I T E N L U S T

Café - Restaurant Buitenlust

Burg. Jhr. H. v.d. Boschstraat 13 • 3958 CA Amerongen
Telefoon 0343-451692 • Telefax 0343-461306

Emailadres: info@cafe-rest-buitenlust.nl • www.cafe-rest-buitenlust.nl

Wij zijn 7 dagen per week vanaf 12.00 uur geopend.

Kasteel Amerongen
Bulletin
Een uitgave van
Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

1983 ~ 2003

20ste jaargang

nr. 57

herfst 2003

In dit Bulletin
nemen wij u mee
door
twintig jaar Stichting Vriendenkring,
dat betekent evenzo veel jaren vrijwilligerswerk.
Het is een selectie geworden uit een periode,
waarin veel gebeurd is rondom
het behoud van Kasteel Amerongen.

1983 – Het jaar van een ontluikende vriendschap

Rouwborden van de Van Reede's in de kerk te Amerongen.

Foto: Doornse Krant 'De Kaap'.

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen wordt in maart 1983 opgericht. Na een kleine persbijeenkomst op 8 september, wordt het volgende bericht het land ingestuurd:

“Een aantal enthousiaste kasteelliefhebbers, deels voortkomende uit mensen woonachtig in en rond de Heerlijkheid Amerongen, deels voortkomende uit het bestuur van de ‘Stichting Kasteel Amerongen’, heeft het initiatief genomen tot de oprichting van de ‘Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen’. Men beoogt daarbij in stand houding en openstelling van het kasteel als museum, waarbij verwezenlijking van de doelstellingen van de te Amerongen gevestigde stichting ‘Stichting Kasteel Amerongen’ gerealiseerd moeten worden.

Er zullen gelden verzameld worden ten behoeve van restauratie en onderhoud van Kasteel Amerongen, aankoop van voorwerpen welke een verantwoorde aanvulling betekenen op de aanwezige inventaris en archieven, het verrichten van onderzoek en het uitgeven van publikaties over het kasteel en zijn vroegere bewoners. Een en ander in overeenstemming met de wensen en in overleg met het dagelijks bestuur van de ‘Stichting Kasteel Amerongen’.

In het algemeen het bevorderen van alle activiteiten in het belang van het Kasteel Amerongen, dat niet alleen van belang is door zijn bouw en ligging, maar ook vanwege zijn interieur. De bezoeker van het huis wordt bij de rondgang getroffen door de bijzondere sfeer, die uit ieder vertrek spreekt.

Sinds het overlijden van G.J.G.C. graaf van Aldenburg Bentinck, die hier zestig jaar leefde, is er op het kasteel niets veranderd. Dit is de grote charme van Amerongen; het is eigenlijk geen museum, maar een huis, zoals het bewoond werd met tal van kostbare stukken. De inrichting is door de eeuwen heen met zorg en toewijding in stand gehouden en uitgebreid.

Grootscheepse verbouwingen of vernieuwingen zijn achterwege gebleven, zodat nog in onze tijd veel herinnert aan de late zeventiende en achttiende eeuw. Het is vooral graaf Bentinck geweest, die er zich op toeleigde om het authentieke karakter van Amerongen te bewaren. Ook bij zijn toevoegingen ging het er in de eerste plaats om een grotere harmonie in het huis te scheppen.

Toen het kasteel met inventaris in 1976 geveild dreigde te worden, is het dan ook met veel moeite gelukt om het geheel in eigendom over te dragen aan de S.U.K. [Stichting Utrechtse Kastelen, red.] en als museum open te stellen, met de bedoeling het te restaureren en voor het nageslacht te behouden. Later, in 1982, is de 'Stichting Kasteel Amerongen' eigenaresse geworden. Door de hoge kosten kunnen noodzakelijke restauraties niet uitgevoerd worden en kan er geen sprake zijn van achterstallig onderhoud, waardoor verval weer spoedig dreigt. De 'Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen' hoopt nu de 'Stichting Kasteel Amerongen' de helpende hand te bieden. Er is veel geld en hulp nodig, zonder steun van donateurs reddend we het niet.

Vrienden, Amerongen rekent op U!"

De samenstelling van het Vriendenkringbestuur is als volgt: drs. W.A. van Ommeren, voorzitter; mr. M.Ph.J. Plet, secretaris/penningmeester en mevrouw E.E. Pezarro-van der Horst is lid. Deze Vrienden zijn ervan overtuigd dat door samengaan van overheids-hulp (subsidies), particulier initiatief, donaties en vrijwilligers veel bereikt kan worden voor Kasteel Amerongen.

1984 – Het jaar van gulle gevers in groten getale

Vondst uit de muziekbibliotheek.

V.l.n.r.: voorzitter W.A. van Ommeren,
mevrouw S.Plet-Lems van de muziekcommissie
en conservator D. Pezarro.

Foto: De Telegraaf, 1984.

doel. Eén ervan is bestemd voor de financiering van het niet subsidiabele deel van de restauratiekosten van enkele onderdelen van de tuin, terwijl uit een andere gift de kosten van het opzetten van een educatief programma voor scholieren bekostigd zal worden. Tot dusverre werd de uitvoering van een restauratieproject nog wel eens uitgesteld bij gebrek aan voldoende middelen voor de eigen bijdrage. Dankzij de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen, dankzij haar donateurs, kunnen dergelijke projecten nu eerder onder handen genomen worden!

Na een periode van non-activiteit bij de concerten, heeft een groepje vrijwilligers de muziekcommissie nieuw leven ingeblazen en een serie huisconcerten verzorgd, met o.a. muziek uit het archief van Kasteel Amerongen.

Met de stichting gaat het goed. De publiciteitscampagne van vorig jaar heeft ertoe geleid dat zich 201 donateurs en 54 donateurs voor het leven aangemeld hebben. Het bestuur besluit voor ie-dere donateur voor het leven f 250,- op deposito te plaatsen en de renteopbrengst daarvan jaarlijks aan het werkkapitaal toe te voegen. Naast de donaties zijn er enkele flinke schenkingen ontvangen, grotendeels bestemd voor een bepaald doel of een nog, in overleg met de schenker, te bepalen

Twee concerten hebben al plaatsgevonden. Groot succes, ook mede door de grote belangstelling. Daarnaast kan men een drietal lezingen bijwonen, die gehouden worden in de eetzaal of op de grote Galerij. Er staat nog een aantal andere activiteiten op stapel. De bedoeling is dat het bestuur wordt uitgebreid om voor de verschillende evenementen die gaan plaatsvinden subcommissies te vormen.

De conservator, de heer J.J.C. Baron Taets van Amerongen van Renswoude, is sedert 1 oktober '83 teruggekeerd naar het Centraal Museum te Utrecht. Het kasteel heeft veel aan hem te danken. Er is niemand die zoveel van het Huis Amerongen weet als hij. Zijn taken zijn nu voor een deel overgenomen door de heer D. Pezarro en Drs. Bonica Zijlstra; de samenwerking met de Vriendenkring zal blijken vruchtbaar te zijn.

De tuinen laten veel achterstallig onderhoud zien. Dit wordt nu rigoureuus weggewerkt door een hoveniersbedrijf en door een ploeg vrijwilligers, die zich spontaan aangemeld hebben. Niet alleen vrijwilligers ontdekken de noden van Amerongen, maar ook donateurs en bezoekers. Het bezoekersaantal vertoont een stijgende lijn: 2000 méér dan vorig jaar rond de maand augustus. En er hebben zich weer bijna 100 nieuwe Vrienden aangemeld, van wie 13 donateurs voor het leven.

In het voorjaar is twee dagen lang het kasteel voor inwoners van de gemeente Amerongen vrij toegankelijk opengesteld. Dat men nieuwsgierig en geïnteresseerd is, is duidelijk. Meer dan 1100 bezoekers hebben zich binnen de kasteelmuren begeven; zij zijn daar gastvrij door vrijwilligers ontvangen en rondgeleid. De eerste donateursmiddag staat voor 3 november op de agenda, met een rondleiding en het bezichtigen van de kleine expositie "Twee krijgshaftige figuren", gewijd aan Godard van Reede, 1ste graaf van Athlone, Heer van Ginckel en keizer Wilhelm II. Daarna de lezing "de Oranjes en de jacht" door Jvr. L.R.M. van Everdingen-Meijer. Een glas Château Amerongen vormt het sluitstuk van de middag. Een bindende factor met de donateurs is het informatieblad van de Vriendenkring, dat de naam Circulaire heeft gekregen, waarin o.a. de concertagenda, enige informatie over het kasteel en restauratievorderingen staan vermeld.

1985 – Het jaar van de schatten uit een kinderkamer

Voor het eerst wordt er in de Circulaire gesproken over restauratiewerk. De restauratie van de stoepen die naar het onderhuis van het kasteel leiden, is voltooid, evenals van de twee lantarens op het voorplein. Aan de omgeving van de vroegere tennisbaan en de iristuin is gewerkt en ook aan de boventuin is aandacht besteed.

Het kinderspeelhuisje is opgeknapt, waarbij het een nieuw rieten dakje heeft gekregen.

Terwijl men bezig was aan de stoepen, bleken de twee aangrenzende pylonen van de bovenbrug in zo'n slechte staat te verkeren dat het niet verantwoord was de zich daarop bevindende beelden langer te laten staan. Zij zijn tijdelijk afgenomen en er is een noodsteiger aangebracht ter bescherming tegen vallend gesteente uit de bovenbrug.

Het vrijwilligerswerk is al hecht ingebed in de organisatie. Het kasteel krijgt slechts een kleine subsidie; er moet met veel vrijwilligers gewerkt worden. Om de stroom bezoekers naar Kasteel Amerongen gaande te houden, wordt gekozen voor een jaarlijkse expositie, vooral in het vakantieseizoen. In samenwerking met de conservatoren hebben 'engelen' en 'tuinkabouters' een tentoonstelling helpen inrichten en presentabel maken, van speelgoed uit het familiebezit van de vroegere bewoners van Kasteel Amerongen, uit de periode 1880 – 1930. Schoongemaakt, gerepareerd en opgepoetst: het resultaat mag gezien worden.

Het grootste gedeelte is afkomstig uit de collectie van de kleinkinderen van G.J.G.C. graaf van Aldenburg Bentinck, die in 1879 Kasteel Amerongen tot zijn bezit mocht rekenen. De kleinkinderen

hebben het speelgoed, zoals een spoorwegemplacement met treinen, een soldatenparade in tin, kinderboeken en huishoudelijke voorwerpen, goed bewaard. Het gezin van Elisabeth gravin van Aldenburg Bentinck (zij trouwde met Sigurd von Ilseman, persoonlijk adjudant van keizer Wilhelm II) woonde ook op Amerongen en de drie broers reden graag met bok en bokkenwagen door het kasteelpark. Behendigheids spelletjes, postkantoortje spelen met een spel uit 1930, metalen jachtwagentjes, kinderfornuisjes en kruidenierswinkelletjes, het is er nog allemaal. Samen met de dorpsjeugd werd er natuurlijk flink geravot en kattedwaad uitgehaald. En dat kon dankzij een grote tolerantie van hun grootvader, vertellen de nu volwassen heren.

Door het gereedkomen van een opknapbeurt in het Koetshuis, na het vertrek van het informatiecentrum van Staatsbosbeheer waarbij onze vrijwilligsters als gastvrouwen zijn opgetreden kan het kasteelinterieur meer ontzien worden voor het houden van recepties, ontvangsten, besloten diners en dergelijke. Daarvoor bestaat steeds meer belangstelling. De catering werd al verzorgd door Ouwehands Dierenpark. Het Vriendenkringbestuur besluit dat dit voorlopig zo zal blijven.

Naast de restauratie heeft ook de normale exploitatie van 't kasteelmuseum de belangstelling van het bestuur. De bijdrage die gegeven wordt ten behoeve van onderhoud, zowel in geld, als natura (engelen en tuinkabouters) is niet toereikend om 't kasteel definitief uit de problemen te halen. Een drastische uitbreiding van het aantal bezoekers is gewenst en de Vrienden roepen de hulp in van een PR-deskundige.

Het bestuur krijgt versterking van drie nieuwe leden; dat is prettig in verband met de voorbereidingen, waar al volop aan gewerkt wordt, van "Spektakel 1986" het 700-jarig jubileum van 't kasteel.

Dit jaar is onder auspiciën van de Stichting Vriendenkring een grammofoonplaat opgenomen "Musik auf Schloss Amerongen" met werken van Bach, Ruppe, Klein en anderen, uitgevoerd op de historische toetsinstrumenten van Kasteel Amerongen door dr. Gert Oost en Franz Haselböck. Weer een nieuw artikel voor de verkoop.

1986 – Het jaar van ‘Spektakel 1986’

Het jaar 1986 gaat de geschiedenis in als jubileumjaar, waarin wij herdenken dat het eerste Kasteel Amerongen 700 jaar geleden werd gesticht door de gebroeders Borre en Diederick van Amerongen. Op 1 april gaat het feestprogramma van start met de opening van het museumseizoen, tevens opening van de jubileumtentoonstelling “Van Borre tot Bentinck” door mevrouw L.A.J. de Brauwere – gravin van Aldenburg Bentinck.

De festiviteiten zijn verdeeld over het hele seizoen. In de maanden april en mei zijn er op het kasteel enkele Amerongse activiteiten en drie bijzondere huisconcerten. In september de officiële aanvaarding van een antieke fortepiano, geschenk van de heer M. van Prattenburg uit Canada. Andere in het oog springende evenementen zijn: de tentoonstelling ‘De Amerongse Oogst’ in de tuinen van het kasteel, toneelvoorstellingen in de buitenlucht door de Amerongse Komedie, het Jazz-festival in en om het Koetshuis, de officiële herdenking van de stichting van Kasteel Amerongen in 1286 door graaf Floris de Vijfde en natuurlijk het ‘Historisch bal’ op het kasteel. Iedereen die daar aanwezig is geweest zal zich dit blijvend herinneren.

Een onderdeel van deze avond is een dansvoorstelling in de Grote Zaal, waarbij de gasten – door hun grote aantal – in twee groepen verdeeld moeten worden.

Daarna wordt er een souper geserveerd op de Galerij met gelegenheid tot barokdansen onder leiding. Het kledingvoorschrift voor deze avond is de mode van de 18de eeuw, of wat daaraan doet denken.

Bij aankomst van de gasten is het verrassend te zien hoe velen het aantrekkelijk vinden om terug te gaan in de tijd. Compleet met accessoires zoals waaiers, snuifdoosjes, wandelstokjes, een driesteek op het hoofd en gespen op de schoenen komt men over de bovenbrug het kasteel binnenschrijven. Gewoon lopen? Dat doet niemand in zo'n pak. "Koploper was Adriaan Vliegenthart, voorzitter van de Stichting Kasteel Amerongen", schrijft Stan Huygen in de Telegraaf. "Boomlange Adriaan kwam in het wat te kleine fluwelen scherpak van zijn betovergrootvader. De Britse ambassadeur, John Margetson, kwam in ambtscostuum".

Bovengekomen op de Galerij worden de gasten aangekondigd door de majordomus in vol ornaat met pruik en staf en als gastheer heet het bestuur van de Stichting Vriendenkring, uiteraard óók gekleed naar de laatste mode, er een ieder welkom.

Naast dit partijtje van pruiken, parures en prominente gasten, is de herdenking van 't ontstaan van Kasteel Amerongen een heerlijk volksfeest, met boeren, burgers, buitenlui en een wagen met grote tonnen bier, getrokken door vier vurige, sterke paarden die in woeste vaart over de bruggen het kasteelvoorplein op komen denderen. Gratis bier is er voor alle horigen en lijfeigenen, als je maar gekleed bent op z'n twaalfhonderdzes en tachtigst.

Tengevolge van een doelgerichte PR-campagne heeft de tentoonstelling een goede pers. Het bezoek aan het kasteel is alleszins bevredigend, naar schatting hebben 37.500 personen het Huis en de tentoonstelling bezocht. Deze is nog maar enkele dagen open, als het kasteel op 7 april in gevaar komt door een schoorsteenbrand. Maar het geluk is met ons! De brand kan door knap vakwerk van de Amerongse Vrijwillige Brandweer nog op het nippertje bedwongen worden.

De stichting prijst zich gelukkig met de steun van 306 donateurs en 90 donateurs voor het leven. Het kasteel heeft naamsbekendheid en staat vanaf nu 'op de kaart'.

1987 – Het jaar waarin ons vrijwilligerswerk door de kranten wordt opgepikt

Voor de bezoeker die op 1 april de kasteelhekken passeert is er weer veel te zien. Zojuist is de expositie “De Adel op reis” geopend door mr. G.A.W.C. baron van Hemert tot Dingshof en in de avond verzorgt jhr. F.G.L.O. von Kretschmar, oud-directeur van het Iconografisch Bureau in Den Haag, een lezing over de reeks grote portretten van de Van Reedes en hun echtgenotes, die de Galerij van het kasteel sieren.

De tentoonstelling laat brieven en voorwerpen zien uit

één van de best bewaarde adellijke familiebezittingen in Nederland. Vroeger schreef men brieven en verslagen als men op wegging voor dagenlange tochten in reiskoetsen, trekschuiten of in sjieke reisjachten. Er liggen oude fotoboeken van de familie, die je mag inkijken. Er zijn jachttrofeeën te zien van Jules graaf van Bylandt, zwager van ‘onze’ graaf Bentinck, en ook foto’s en negatieven uit 1908, van een jachtreis door Afrika. Zelfs de honderdjarige oude reiskoets van de familie Bentinck komt tevoorschijn, maar de restauratiekosten zijn te hoog. Uit hun verzameling is een jonger exemplaar gekozen; deze laat, met koffers en andere attributen opgetuigd, in het Koetshuis zien hoe dit reizen gaat.

Een heel lang gekoesterde wens is in vervulling gegaan. Vanuit de eerste groep ‘tuinkabouters’ is steeds gepleit voor een verkooppunt van museumartikelen. Deze waren al te bestellen via het kasteel. Maar nu is de kogel door de kerk en in een deel van de mooie ruimte die de Oranjerie is, komt het “Winkeltje van Kasteel Amerongen”.

Samen delen met de grote kuipplanten, dat wel. Zij in de winter en wij de rest van het jaar. Met vereende krachten wordt 'een winkel' opgezet, o.a. door het sturen van een wervende brief aan de Amerongse leden van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, met goed resultaat. Met een winkelcommissie en een uitbreiding van het bestaande assortiment, nu zo'n zestien artikelen, kan de verkoop door de dames beginnen.

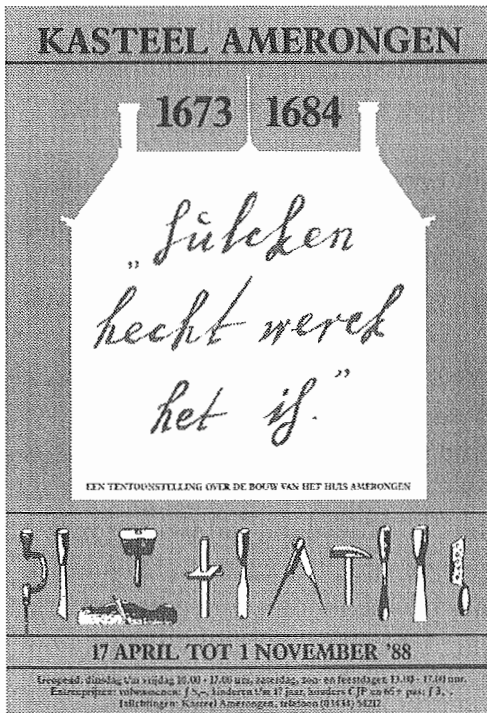
Bijvoorbeeld van een informatief boekje over de geschiedenis van het kasteel en over de kunst- en gebruiksvoorwerpen die in het huis worden bewaard. Het is een tweetalige publicatie (Engels en Nederlands), die dankzij de inzet van de Vriendenkring uitgegeven kan worden.

"Zeker in 1988 wordt er begonnen met de restauratie van Kasteel Amerongen." Op de donateursmiddag, voor een bomvolle zaal, maakt voorzitter Van Ommeren de plannen bekend. Over een lange periode zal het kasteel een grote opknopbeurt ondergaan en er wordt zelfs rekening gehouden met een tijdsduur van twintig jaar. Voorop staat dat tijdens de werkzaamheden het kasteel toegankelijk moet blijven voor bezoekers, waarmee de inkomsten verzekerd zijn. Architect prof. dr. ir. C.L. Temminck Groll geeft een toelichting op het thema 'De restauratie van Kasteel Amerongen', tegen de achtergrond van de geschiedenis, het onderzoek en de restauratie, daarbij terzijde gestaan door twee leden van de bouwcommissie.

De muziekcommissie blijft hoge kwaliteit aanbieden aan de concertbezoekers. Voor de laatste dagen van november staat muziek uit het archief van Kasteel Amerongen op het programma, uitgevoerd door 'Sonata da Camera', met Willem Noske – viool; Piet Nijland – viool; Victor Bouguenon – cello; Jaap Spigt – klavecimbel. Voor jong en oud vinden er mogelijk twee opvoeringen plaats door marionetten, van een jeugdopera van Mozart: "Bastien et Bastienne".

Dit jaar verandert de naam van het informatieblad 'Circulaire' in 'Bulletin'; tegelijkertijd kiezen wij voor een wat mooier uiterlijk. In verband met de aanstaande restauratie zal telkens een artikeltje in 't Bulletin verschijnen, onder het kopje: "De onderste steen boven".

1988 – Het jaar van twee vorstelijke personen, een groot schrijfster en een restauratiecontract

Kasteel Amerongen geeft in dit jaar ruimschoots aandacht en levert een bijdrage aan de 'Willem & Mary herdenking, 300 jaar Nederland-Engeland, 1688-1988'. Landelijk worden de evenementen rond dit feit grotendeels door het Ministerie van Buitenlandse Zaken georganiseerd, in samenwerking met de stichting 1688-1988. Veel Huizen en Kastelen, waaronder Kasteel Amerongen, hebben op een eerder tijdstip al te kennen gegeven met een eigen inbreng te willen getuigen van dit belangrijke historische feit.

Het museumseizoen begint met de opening door mevrouw Hella S. Haasse, van de tentoonstelling "Sulcken hecht werck het is", die de bouwgeschiedenis van Kasteel Amerongen belicht. Vanuit twee invalshoeken komt dit thema tot stand: enerzijds de relatie tot Koning – stadhouders Willem III en anderzijds door de manifestatie "1988 – Nederland Museumland", met het thema 'Nederlanders onder dak', gericht op de bouw- en wooncultuur in de tweede helft van de 17de eeuw.

Na een reisje Parijs-Amerongen is mevrouw Haasse te gast bij de Vriendenkring. 'sAvonds eet men met elkaar, waarna op het kasteel de 'Willem & Mary-herdenking' begint met Hella Haasse's lezing getiteld: "Een gast op Amerongen", met een omljsting van muzikale intermezzo's. Een jubelend publiek en naderhand lovende kritiek van de pers.

Aan het begin van de zomer volgt weer een opwindend week-einde. 't Kasteel trekt veel bezoekers : op deze dagen musiceren 'n 12-tal Amerongers dáár, waar de vroegere bewoners van het kasteel en hun gasten ook muziek maakten. Korte tijd tevoren heeft de AVRO in een televisieprogramma aandacht geschonken aan een Engels kasteel, nl. Chatsworth House en aan een Nederlands kasteel, dat is Amerongen. Het levert 1400 bezoekers in twee dagen op. Een mooie, indrukwekkende en ontroerende première van "Phylander and Myrtilla", twee namen die Willem en Mary elkaar strelend met zoete woorden gaven, is een uitvoering in een aantal *tableaux vivants* met een vertelster terzijde. Mary's brieven, dagboeken en memoires zijn de bron voor deze voorstelling van Capriol en 't Susato Collectief. De muziekcommissie heeft opnieuw hoge ogen gegooid.

Op Amerongen komt mevrouw drs. C.P.M. Pool als vrijwilligster werken om een gedeelte van de verzameling keramiek van het kasteel te beschrijven. In het Bulletin vertelt zij over de indeling in twee groepen: 1. Aziatisch porselein (Chinees en Japans) en 2. Europees porselein en aardewerk. Het betreft een overzicht van wat er aan kostbaar keramiek, verspreid over de diverse kamers en gangen, aanwezig is in huis. Hoofdzakelijk voorwerpen uit de late 17de en de 18de eeuw, hoewel er ook enkele stukken van een latere datum bij zijn.

Conservator Bonica Zijlstra en vrijwilliger Thom Gerlings doen een onderzoek naar het Liber Amicorum van Anna van den Boetzelaer. Het is een veel gebruikt soort boekje binnen adellijke families, die geregeld bij elkaar op bezoek komen, minimaal gedurende een of twee dagen. Tijd genoeg dus om een "groet" te schrijven, soms aangevuld met een prachtige tekening. Met hulp van anderen komen zij erachter wie in die tijd (1609-1621) ingetekend hebben in dit 'vriendenboek'.

De 'tuinkabouters' bestaan nu vijf jaar. Het aanbieden van een vaantje en een gedicht van 't bestuur, benadrukt een grote waardering voor hun werk.

Op 14 november ondertekenen bestuurders van SKA en SVKA het contract dat het startsein is voor het begin van de kasteelrestauratie.

1989 – Een berengoed jaar

KASTEEL AMERONGEN
26 maart - 30 april 1989

BEREN TE LOGEREN
Maak uw beer gelukkig, laat hem ook logeren op een kasteel

Openingstijden:
dinsdag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur
zaterdag, zond- en feestdagen 13.00-17.00 uur
maandag gesloten

Volwassenen f 3,-, Jeugd tot 18 jaar f 2,-, C.J.P. en 65+ f 3,-
Inlichtingen: Kasteel Amerongen, Dorstestraat 20, Amerongen, tel. 03434-54112

LETTINGAARTS: HANDELEN - TULLE BARKHUIS VAN DER BEEK, CIRECHT

Koningen en keizers hebben in het verleden gelogeerd op Kasteel Amerongen. Denk aan de koning-stadhouder Willem III in de 17de eeuw en enkele eeuwen later de Duitse Keizer Wilhelm II. De verdreven keizer verbleef er van november 1918 tot mei 1920 als gast van de familie Bentinck. Nu is Kasteel Amerongen gedurende de maand april het gastenverblijf van heel bijzondere gasten: beren! Teddyberen, knuffelberen, adellijke beren, bekende

beren, troetelberen en versleten lievelingsberen. Iedere bezoeker mag zijn of haar beer meebrengen en te logeren geven. Maar dat is nog niet alles. Iedere bereneigenaar mag zijn beer op een willekeurige plek in het museale deel van het kasteel neerzetten. Is het een leesbeer dan misschien een plaatsje in de bibliotheek, een luie beer in de slaapkamer? Op die manier zullen de logees door het hele huis te zien zijn, van Keuken tot Grote Zaal.

Er is een aparte groep van prominente beren te zien: Winnie de Poeh, Bruintje Beer en Paddington zullen zeker van de partij zijn. Maar ook beren van bekende Nederlanders zoals Hans Wiegel en Theo Olof.

Speciale aandacht is er voor de adellijke beren van de families Bentinck en Röell, Stratenus en Van Tuyll van Serooskerken. Het is de bedoeling dat iedere bezoeker, groot of klein, overal in het kasteel dierbare beren vindt.

Een postzak voor Amerongen.

De berententoonstelling van april houdt de gemoederen nog danig bezig. Er komt toch een hoeveelheid post binnen.....! Uit alle windstreken zenden bereneigenaren een kaartje of brief naar zijn of haar lievelingsbeer. Verdrietige brieven van kinderen die hun beer missen, maar ook volwassenen kunnen vaak niet wachten totdat de beer weer veilig thuis is. Enkele citaten: "... het is natuurlijk bijgeloof dat beren alleen voor kinderen zouden zijn. Meestal begint het er wel mee maar als een mens eenmaal van beren houdt blijft dat het hele leven".

En: "... ik mis je wel een beetje. Na mijn verjaardag, als ik 8 word, mag je weer terug naar mijn kamertje en bedje..."

Het organiseren, administreren en het registreren van alle beren is heel veel werk, maar wat de 'engelen' er bovenal aan overhouden is heel veel plezier en voldoening. Want, ongeveer 1300 beren hebben in het kasteel gelogeed en tot en met half juni zijn 11.200 bezoekers naar het kasteel en de tuin komen kijken.

Vrijwillige handen bereiden nog een drietal tentoonstellingen voor, zoals "Patchwork quilts en lappendekens"; "Delfts wit" met stukken uit een particuliere collectie en "Een dorp verzamelt". Deze laatste expositie geeft antwoord op de vraag: Wat verzamelen mensen zoal?

In de krant staat het zwart op wit en in de kasteeltuin kunnen wij het met eigen ogen zien: "Kasteel Amerongen nu eindelijk in de steigers. Restauratie van sterk vervallen bouwwerk duurt twintig jaar en kost twintig miljoen gulden".

"Tijdelijk andere toegangsweg kasteel" kopt een andere krant. "In enkele weken tijd wordt een licht dalende betonweg aangelegd via de Drostestraat die over de verschillende niveaus van de boventuin via de buiten- en binnengracht en de 'Enveloppe', het parkbos aan de kant van het dorp, tot vlak voor het huis [aan de noordzijde] loopt. De weg moet bestand zijn tegen de zware vrachtwagens die de komende jaren af en aan zullen rijden met allerlei bouwmaterialen. Tegelijkertijd vindt een inspectie van de dubbele brug plaats. Met het dak en de schoorstenen is deze brug momenteel het grootste zorgkind dat direct herstel nodig heeft." Wat verder de nodige aandacht zal krijgen, is het aanbrengen van een preventieve brand- en museumbeveiliging.

1990 – Het jaar van ‘rangen en standen’ en ook waarin een kabinet weer tot leven wordt gebracht

KASTEEL AMERONGEN

3 juli - 28 oktober 1990

KNECHTS, KOKS EN KEUKENMEIDEN

Huispersoneel op Kasteel Amerongen 1700-1940

Openingstijden:
dinsdag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur
zaterdag, zon- en feestdagen 13.00-17.00 uur
maandag gesloten

Volwassenen f 6,-, Jeugd tot 18 jaar f 3,-, C.J.P. en 65+ f 3,-
Inlichtingen: Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, Amerongen, tel. 03434-54212

STICHTING KASTEEL AMERONGEN

Vanaf dit voorjaar hoeven ‘tuinkabouters’ niet meer de gehele zomer te sjouwen met water om de borders en rozentuin te voorzien van het nodige vocht. De aanleg van een beregeningssysteem door een groep ‘tuinkabouters’ en een afvaardiging van de Lionsclub Utrechtse Heuvelrug en Rotaryclub – ‘de boskabouters’ – geeft de gewenste verlichting van hun taak. Dankzij de Stichting Vriendenkring wordt het plan uitvoerbaar.

Kabouters worden ouder, het leidingwater duurder en dat terwijl de gracht rond om het kasteel vol water, ja gratis water, is.

Honderdveertig meter buis moet de kasteeltuin in, tezamen met de elektriciteitskabel voor de pomp. In één dag tijd en met behulp van man- en machinekracht komt alles toch voor elkaar.

De meubelcollectie van het kasteel kent vele perioden waarin de meubelen zijn gemaakt. De heer C.R. de Smet gaat een van de 17de eeuwse meubelen restaureren. De linnenkamer, ontmoetingscentrum voor medewerkers en vrijwilligers, wordt zijn restauratie-atelier. Het bewuste kabinet staat in de Lodewijkkamer, de slaapkamer met het 17de-eeuwse bed van Daniël Marot. “Kabinet” is de benaming voor een kist met twee deuren, waarachter een groot aantal laatjes en loketten schuilgaat. Het woord komt uit het Frans van “Cabine” (= hut of vertrekje). Dit kabinet is van Hollandse makelij en stamt uit de laatste helft van de zeventiende eeuw.

Het kabinet is gelijmd met tot fineer gezaagd palissanderhout. Zowel de binnenzijde als de buitenkant is in een bepaald patroon op het eikenhouten grondhout gelijmd. Hieruit blijkt dat de binnenzijde van het kabinet even belangrijk was als de buitenzijde.

Het binnenwerk bestaat uit verschillende laatjes die alle dezelfde grootte suggereren. Maar schijn bedriegt. De onderste vier laden blijken samen één grote lade te zijn. Het onderstel is waarschijnlijk een latere toevoeging, zoals wel vaker bij dit soort meubelen voorkomt. Het was niet ongevoerd dat een kabinet als een kist op een gewone tafel werd gezet. Het kabinet is na de restauratie weer in de Lodewijkkamer teruggeplaatst.

Een kijkje in de dagelijkse gang van zaken in het kasteel geeft de tentoonstelling “Knechts, Koks en Keukenmeiden”. Vier maanden lang kunnen de bezoekers met eigen ogen zien hoe het kasteel, naast de familie Van Reede en later de familie Bentinck, tevens werd bewoond door een grote groep huispersoneel. Apart van de vele vertrekken voor de familie, zijn er in het kasteel dienstvertrekken in de kelders, op de zolder en de bovenste etage ingericht geweest. Bij de herbouw van het kasteel in 1674 heeft de architect rekening gehouden met het personeel.

De onderbrug was oorspronkelijk alleen bedoeld voor personeel en leveranciers.

De tentoonstelling geeft een mooi beeld van de rangen en standen in de huishouding. Van keukenmeiden tot eerste huisknecht, allen waren nodig om het kasteel “draaiende” te houden.

Restauratie: De eerste fase van de restauratie van Kasteel Amerongen is op 9 mei '90 afgerond met een feestelijk tintje en het leggen van de laatste lei. Het gezelschap klimt naar de zolder en stapt in een dakgoot zo breed als een fietspad om de handeling goed te kunnen volgen. Deze laatste lei – een beschreven lei – zet men vast met koperen spijkers op het met nieuwe leien gedekte kasteeldak. Het schrijven van de laatste lei was en is een oude traditie in de leidekkerswereld. Vorig jaar oktober is voor 't eerst metselwerk van het middeleeuwse kasteel teruggevonden onder het noordelijke uiteinde van de lange gang: een overwelfde waterkelder van $\pm 5.60 \times 3.30$ m.

1991 – Het jaar van een Fries avontuur en van een brug met een Friese naam

Het jaar begint nog maar net, of het kasteel wordt opgeschrikt door een brutale diefstal. Twee loodzware kanonnen verdwijnen van het bastion zonder dat iemand het ziet. Een nieuwjaarsgrap of toch een diefstal? Op 2 januari komt het verlossende woord van de Friese familie Tichelaar, eigenaar van de Makkumer aardewerkfabriek. De twee kanonnen staan opgesteld in het centrum van Makkum. Dertien jonge en goed getrainde Makkumers hebben op oudejaarsavond de twee kanonnen ingeladen en in triomf meegenomen. De vraag rijst direct: waarom?

De kanonnen werden aan het einde van de 19de eeuw – in 1886 – opgehaald door een schatvisser. Deze zocht het goud van het gezonken Engelse schip de “Lutine”, dat in 1799 voor de kust van Terschelling is vergaan. De gevonden kanonnen werden geschonken aan de heer Maas, eigenaar van de laatste kalkbrandoven van Makkum en zij hebben jaren het stadsbeeld van Makkum bepaald. In 1910 kwam hier echter een einde aan, toen G.J.G.C. graaf van Aldenburg Bentinck de failliete boedel van de heer Maas kocht en de kanonnen overgebracht werden naar Amerongen.

Reden voor de actie van de Friezen is het feit dat men vindt dat de kanonnen eigenlijk in Makkum horen. In de nacht van 4 januari volgt een poging van Amerongse kant om de kanonnen terug te halen. Die mislukt. Helaas worden de Amerongers gepakt en zij keren zonder kanonnen huiswaarts. Toch keren de kanonnen weer

terug. De Makkumers brengen ze zelf terug, geheel in stijl en met het meenemen van enkele flessen Berenburger en Friese kruidkoek.

Rond tuinen in Amerongen.

De 22ste juni is een bijzondere dag. Niet alleen de tuinen van het kasteel zijn opgesteld door de 'tuinkabouters' maar eveneens een tiental tuinen in het dorp zelf. Particuliere tuinen die herkenbaar zijn aan rood-wit-blauwe vlaggetjes, met de mogelijkheid natuurlijk om eens in andermans tuinen te kijken. Gewapend met een dorpsplattegrond nemen vele honderden bezoekers gedurende die dag de tijd om de tuinen te bekijken.

De organisatoren rijden de hele dag op de fiets door het dorp om te controleren of alles wel goed verloopt. De tuineigenaren zijn vol lof en ondanks dat elke tuin gemiddeld 750 bezoekers trekt, is er niets kapot gemaakt.

Een brug gerestaureerd.

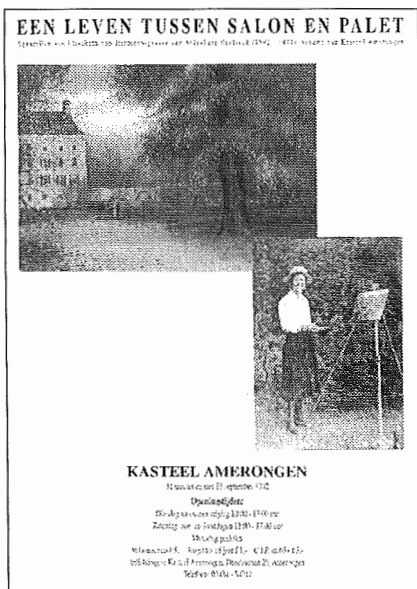
Een speciale vermelding waard is zeker de gerestaureerde brug, die de naam "Sjoerd Wouda" meekrijgt. Allereerst naar de naamdrager, de jarenlange bouwpastor van het kasteel. Ten tweede, het brugdek is gemaakt van het hout van een zeer oude, maar door een storm gevelde eik uit het kasteelpark. Ten derde wordt hiermee wederom de verbinding gerealiseerd tussen de Benedenkade en dat deel van het park dat de naam "Enveloppe" draagt.

Kasteelbezoek.

Het tweede Berenfestival start feestelijk met het dopen van de Amerongse beer 'Borre' met een glas champagne door TV- presenter Jos Brink. Een grote logeerpartij van beren lokt duizenden mensen naar Kasteel Amerongen, waar uit 'de engelengroep' organisatrice Sytske Stratenus de 25.000-ste bezoekerster verwelkomt.

Het zit er dit jaar zeker in dat de 50.000-ste bezoeker – sedert de openstelling van het kasteel in 1977 – zal worden gehaald. De laatste tijd is het bezoekersaantal aan het gerestaureerde kasteel erg toegenomen, zodat het Vriendenkringbestuur nu een zeer verbaasde bezoeker als de 60.000-ste heeft mogen begroeten.

1992 – Het jaar van de ganzenveer, de paardendeken en de ezel

Margaretha Turnor, de echtgenote van de bouwheer Godard Adriaan van Reede, staat centraal in een in 1992 door de Vrienden uitgegeven boekje met de titel: "Mijn heer en liefste hartje". De heer D. Pezarro, oud-conservator van het kasteel, is de auteur van dit boek.

Margaretha heeft vele tientallen brieven verstuurd naar haar man, over het wel en wee van het kasteel en haar leven daar. Hij verbleef vele jaren als buitengewoon ambassadeur aan de vele hoven van koningen en keurvorsten.

Als hij van huis was zag zijn vrouw nauwlettend toe op het reilen en zeilen van de Amerongse bezittingen. Ongeveer 490 brieven zijn bewaard gebleven en maken nu deel uit van het Huisarchief van het kasteel. Het boekje bevat een deel van deze brieven en er is gekozen uit de interessantste passages en deze zijn van een toelichting voorzien. Het boekje is voor velen een naslagwerk geworden. Zelfs in 2003 is het boekje een basisgegeven geweest voor de tentoonstelling 'Verbeelding'. Het boek werd op 27 juni gepresenteerd en het is te koop in het 'Winkeltje van Kasteel Amerongen'.

Concertwarmte

Centrale verwarming op de galerij. Menig concertganger vindt dit bericht verheugend. De galerij wordt tijdens de concerten matig verwarmd door een oliëkachel. Wel gezellig, rondom deze kachel, maar de bezoekers op de achterste rijen gaan verkleumd en met koude voeten weer huiswaarts. Enkele malen is het zó koud op de Galerij door de vorst die buiten regeert, dat de muziekcommissie besluit dikke paardendekens uit te delen om de bezoeker nog enige warmte

te bieden. Vanaf deze winter hoeft dit niet meer. Maar de centrale verwarming geeft ook zorgen. Grote temperatuursverschillen zijn slecht voor het aanwezige meubilair en voor de houten kap. Pieken en dalen moeten voorkomen worden. En de concertgangers? Zij jui-chen de aanschaf toe.

Tien jaar Stichting Kasteel Amerongen.

In 1982 werd de Stichting Kasteel Amerongen officieel opgericht en nam zij als nieuwe beheersstichting kasteel en tuinen over van de Stichting Utrechtse Kastelen. In 1977 was er een actiecomité opgericht waarvoor een aantal prominente Nederlanders gevonden werd. In korte tijd werd toen de helft van het aankoopbedrag voor kasteel en tuin bijeengebracht. De toenmalige minister van CRM heeft het ontbrekende bedrag gefinancierd, zodat in 1977 kasteel en tuinen aangekocht konden worden van de erven G.J.G.C. graaf van Aldenburg Bentinck. Hierdoor bleef het kasteel behouden met zijn unieke inventaris.

Dat de band met de familie Bentinck bleef, blijkt wel uit de tentoonstelling van dit jaar. Met de titel "Een leven tussen salon en palet" kunnen bezoekers een groot deel van de aquarellen bekijken, die mevrouw Elisabeth von Ilseman – gravin van Aldenburg Bentinck gedurende haar leven (1892-1971) heeft geschilderd. De aquarellen komen voornamelijk uit familie- en particulier bezit.

Onderwijsproject over kastelen.

De vier basisscholen in Amerongen/Overberg gaan zich bezighouden met een 'kastelenproject'. Dat is geen toeval, want Amerongen bezit een fraai kasteel met een rijke historie dichtbij huis. In samenwerking met de Stichting Vriendenkring lijkt het de scholen heel passend om dat kasteel een aantal weken in de schijnwerpers te zetten, door kasteelbezoeken, een theatervoorstelling voor onder- en bovenbouw, een fotowedstrijd voor de groepen 7/8 en kastelen bouwen met Lego.

Dit project is een initiatief van het bestuur van de Rabobank, dat niet zomaar een gift heeft willen geven, maar er een 'opdracht' bij insluit. De stichting ontvangt danook bij de afsluiting een cheque à f 25.000,- die in grote dank aanvaard wordt.

1993 – Een vorstelijk jaar

“Soveel eer en gunst”. Het is de titel van de tentoonstelling waarin aandacht wordt gegeven aan de vele geschenken die de diverse eigenaren van het kasteel in de loop der eeuwen mochten ontvangen. Als blijk van vriendschap of als er goede diensten zijn bewezen aan een vorst. De Heeren van Amerongen kregen als ambassadeur, militair of gastheer regelmatig geschenken van bijvoorbeeld de Grote Keur-

vorst in de 17de eeuw en van Kaiser Wilhelm II in de 20ste eeuw. De tentoonstelling toont onder meer de schilderijen, zilveren en glazen voorwerpen, sierzadels en zelfs bouwmaterialen die herinneren aan de eeuwenoude banden tussen de bewoners en de Hohenzollerns, de vorsten van Brandenburg-Pruisen. De tentoonstelling voert de bezoeker door de zalen en kamers van het kasteel en brengt hem oog in oog met koning en keizer.

Vleugel voor de muziekcommissie.

Een grote wens van de muziekcommissie is een nieuwe vleugel waarop de uitgenodigde musici tijdens de huisconcerten kunnen spelen. Het kasteel heeft in zijn bezit al een Erard vleugel die stamt uit het midden van de 19de eeuw. Een bejaarde Blüthner staat er ook, die is echter in bruikleen gegeven door een vrijwilligster, ter wille van de voortgang van de concerten. Maar regelmatig wordt de behoefte gevoeld aan een moderner instrument. Ook de optredende pianisten wijzen regelmatig op het probleem. Maar op 19 juni kan de voorzitter van de Stichting Vriendenkring de muziekcommissie

een nieuwe concertvleugel aanbieden. Een cadeautje vanwege het tweede lustrum van de Vriendenkring.

Unieke kasteeltheedoek.

Het recept van de amandelkoekjes komt uit een kookboek uit 1750 dat aanwezig is in de bibliotheek van het kasteel. De zuster van de vierde Gravin van Athlone is waarschijnlijk de auteur van het recepten boek. Het ontwerp van de theedoek is belangeloos gemaakt door een kunstenaar uit het dorp. Het Kasteelwinkeltje heeft vanaf dit jaar een nieuw “eigen” kasteelcadeau erbij: een kasteeltheedoek. De theedoek is gemaakt van goede stof en versierd met afbeeldingen van amandelbloesem rondom de tekst in het oud-Nederlands. Voor degenen die het Nederlands uit de 18de eeuw moeilijk vinden is er een troost, er is een vertaling bijgesloten.

Een succes-verhaal 1983-1993.

De Stichting Vriendenkring bestaat 10 jaar. Enkele citaten van de voorzitter drs. W.A. van Ommeren, ter gelegenheid van deze mijlpaal:

“In 10 jaar tijd heeft de stichting zich herkenbaar gemaakt met een eigen taak en filosofie, naast de Stichting Kasteel Amerongen. Er is een coöperatie ontstaan tussen beide stichtingen”.

“Een hechte organisatie is opgebouwd en is een kind van ons allen”.

“Vergeet u niet dat dankzij het achterstallige onderhoud van Huis en tuinen, bestaat de Vriendenkring”.

“Zij heeft een functie gekregen, die rond het kasteel niet meer is weg te denken”.

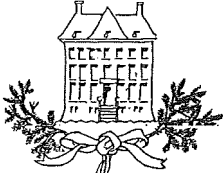
“Gebundelde arbeid, terug te vinden in de vele werkgroepen, die, bijna professioneel georganiseerd in al zijn vrijwilligheid Huis, inventaris en tuin gemaakt heeft tot wat het nu is”.

Buitenlandse contacten.

Interesse in elkaars werk. Dat is de rode draad die loopt door een bezoek van Engelse vrijwilligers aan Amerongen. Bestuur en vrijwilligers ontvangen hen hartelijk. Een lezing en uitgebreide rondleiding door het kasteel volgt daarna. Na de lunch komen de mensen zelf aan bod. Wij vertellen over ‘t onze, zij geven ons een kijkje in hun werk. Een dag om met voldoening op terug te zien.

1994 – Het jaar van de ontmoeting met Belle van Zuylen

*Het winkeltje van Kasteel Amerongen
nodigt u uit voor de*

KERST MARKT

ten bate van de restauratie van
kasteel Amerongen

- originele cadeautjes ◦
- handgemaakte kerstkaarten
en kerstboom versieringen ◦
- en natuurlijk: koffie met eigen-
gebakken kasteelkoekjes ◦
- bij de open haard ◦

DONDERDAG 24 NOV. 14-17 u.
VRIJDAG 25 NOV. 10-17 u. en 18-21 u.
ZATERDAG 26 NOV. 10-17 u.

IN HET KOETSHUIS VAN KASTEEL
AMERONGEN DROSTESTRAAT
20

Zes dagen voordat dit nieuwe jaar inzet is er een overstroming gaande in het onderhuis van 't kasteel. De waterstand wordt nauwkeurig bijgehouden en om dat er terecht vrees is voor natte voeten, mobiliseren de conservatoren en de huisbewaarder een stelletje 'potige' vrijwilligers. Huisraad gaat hogerop, wat te zwaar is krijgt plastic vellen om de poten. Het water van de Rijn blijft nóg stijgen en 'savonds, met een dijkdoorbraak, komt er een vloedgolf het huis in. De brandweer schiet te hulp, nog meer stukken gaan naar boven en zij gelasten het afsluiten van de electriciteit. Kaarsjes en een

petroleumkacheltje: het is akelig behelpen tijdens de Kerst.

Bij daglicht blijkt hoe groot de ellende is. Buiten ligt een brug onder water, een deel van de tuin spiegelt zich in het nu rustige wateroppervlak en in het Koetshuis is het smerig. Binnen is het om moedeloos van te worden. De grote houten bank dobert op het meer in de gang..... Na het zakken van het water blijft een laag slib óp en in alle achter.

Als het nieuwe jaar begint ziet het huis er weer piekfijn uit dankzij de inzet van personeel, conservatoren, huisbewaarder, tuinkabouters en andere vrijwilligers. Er blijven kasten over met een uitgebeten onderhelft en deuren sluiten niet meer goed. In de gang is een merkteken aangebracht 'tot hier stond het water in 1993'. De vraag blijft echter, "Heeft zo'n wateroppervlakte in huis gevolgen achteraf...?"

Medewerkersavond.

Alle vrijwilligers en medewerkers zijn weer uitgenodigd voor de jaarlijkse, gezellige avond in het Koetshuis, waar het bestuur van de Vriendenkring een ieder vanaf 18.00 uur welkom heet, een drankje aanbiedt, gevolgd door een 'eerlijke winterse pot'.

Een en ander gaat meestal gepaard met kort terugkijken. Vooral de plannen voor de toekomst vindt iedereen het meest interessant. Wat gaat er gebeuren of hoe ver is de restauratie en is er nog iets bijzonders gevonden? Dit laatste is al eens eerder gebeurd.

Op deze avond zijn er slechts korte toespraken door de voorzitter en de conservator, want na de maaltijd wacht ons een groot genoeg in de vorm van een ontmoeting met 'Belle van Zuylen'.

Toneelgroep de Kern geeft een voorstelling van het stuk 'Belle' of 'Geen talent voor ondergeschiktheid'. Het is het hoogtepunt van de avond op de Bovengalerij van Kasteel Amerongen, die een sprekende, fraaie aankleding heeft voor dit goed gespeelde stuk.

De vleugel en het borstbeeld van Keizer Wilhelm II worden op een grappige manier in het stuk betrokken, dat brengt een wat luchtiger atmosfeer in een spel, dat serieus van aard is.

Het feit dat Belle van Zuylen ook werkelijk op bezoek is geweest op Kasteel Amerongen, geeft aan de voorstelling iets extra's mee.

Haar portret in pastel – naar overlevering een zelfportret genoemd – hangt in de Bibliotheek van Kasteel Amerongen. Belle was een nichtje en tevens goede vriendin van de Vijfde Gravin van Athlone, Annabetje van Reede - van Tuyll van Serooskerken.

Huisconcerten.

De muziekcommissie kijkt terug op een bevredigende eerste helft van de serie. In Vera Beths hadden we misschien iets meer passie willen zien; een mooi concert met het Trio Divertimento en een bezielend en schitterend optreden van Charlotte Margiono. Alle kaarten waren steeds uitverkocht, een niet onbelangrijk feit.

Een volgend concert zal er een zijn van barok- en vroeg klassieke muziek met twee fluitisten van het Concertgebouworkest. In mei komt Evgenij Soifertis, een briljante Russische pianist. In juni het Schumann Ensemble, met o.a. Willem Brons op de nieuwe vleugel.....!

1995 - Het jaar waarin hoog water voor een dieptepunt zorgt

Kasteel AMERONGEN

tentoonstelling van

Beschilderde **EIEREN**

van 6 april t/m 25 april 1995

openingstijden: di. t/m vr. 10.00-17.00
za. en zo. 13.00-17.00
2e Paasdag 13.00-17.00

Het is hard aanpoten in het kasteel en de bijgebouwen als in het begin van het jaar opnieuw een periode van “hoog water” begint. Boekenkisten, arreslee, de lakenpers, tapijten, alles even zwaar, moet omhoog. Een grauw litteken halverwege een kastdeur herinnert aan een eerdere overstroming. “Kolkend water slaat beleg voor kasteel Amerongen”, staat er in de krant. Er moet nu serieus worden nagedacht over dijkverzwaring.

Amerongers komen en masse met hun foto toestel gewapend poolshoogte nemen. Gekaplaarsde kinderen staan met open mond te kijken naar hun kasteel temidden van al dat water.

Intussen wordt er hard gewerkt aan de tentoonstelling rond de herdenking van het vertrek van de “keizerlijke asielzoeker” naar Huis Doorn.

Van 15 mei tot en met 18 juni kunnen bezoekers van het kasteel een indruk krijgen van de periode 1918-1920 op Huis Amerongen.

De komst van de Duitse keizer heeft veel teweeg gebracht.

Ook in zijn tijd, in 1920, was er sprake van wateroverlast. In het dagboek van gravin Elisabeth Bentinck is te lezen hoe het oprukkende water zich niets van zijn bevelen aantrok. “Er wordt vlijtig gewerkt aan de kade. De keizerin stond voor het raam naar haar echtgenoot te kijken en zond voor de heren port naar beneden. Tot het donker werkten wij door”.

Net als de keizer deed in die dramatische dagen, kan de bezoeker van de tentoonstelling zelf een schijf Amerongse hout zagen: een historisch souvenir om mee te nemen.

Met het feestelijk verlichte kasteel op de achtergrond, wordt het eerste Lustrum van Jazz at the Castle gevierd. Allemaal liefhebbers, zo'n driehonderd vijftig in getal, luisteren naar het Greetje Kauffeld Trio, Vicio Novo uit Rotterdam, de Broeders uit Amsterdam en ook het kwartet van Jan Pilon uit Veenendaal met hun voortreffelijke zangeres.

In oktober is er de tentoonstelling "Het kleine wonen", waarbij het hele huis van onder tot boven vol staat met schaalmodellen van paleizen en kastelen, van o.a. Het Loo, Soestdijk, Middachten en Duivenvoorde.

De maquettes zijn voornamelijk afkomstig uit particuliere collecties. Er zijn zelfs exemplaren, die als model gediend hebben voor nog te construeren bouwwerken.

In de herfst maken slopershanden een einde aan het trieste hangen van de brug tussen de Enveloppe en de Benedentuin.

Wanneer iets moois hersteld moet worden, is daar veel geld mee gemoeid.

Het plan wordt opgevat om gedetineerde jongeren van de RIJ uit Overberg te betrekken bij de wederopbouw van de brug.

De heer A. Schellevis, de coördinator restauratie, nodigt enkele mensen uit, die verbonden zijn aan deze Rijksinrichting voor jongens voor oriënterende besprekingen.

Er zijn op het kasteelterrein reeds eiken gekapt, gereserveerd voor de nieuwe brug en bewerkt om te gebruiken.

De vrijwilligers van het Winkeltje bij Kasteel Amerongen houden ook dit jaar een kerstmarkt. Besloten is de opbrengst van de markt in het restauratiefonds van het kasteel te storten.

De organisatie heeft met veel mensen hard gewerkt om een aantrekkelijke en gevarieerde collectie bijeen te brengen. De markt is weer ondergebracht in het Koetshuis, waar het gezellig toeven is bij de open haard met een koffie-, thee- en glühweinhoekje.

1996 - Het jaar van de tuin van Kasteel Amerongen

Foto: P. van der Laan - van Hemert.

De vrijwilligers, die werken in de tuinen van het kasteel, de 'tuinkabouters', zijn voortdurend in de weer om de tuin te verfraaien en te onderhouden. Er wordt een pluktuin gerealiseerd, waar zelfs een besproeiings installatie is aangebracht! Twee dolle maandagmiddagen ploeteren de 'tuinkabouters' om zo'n 275 planten uit te spitten, te scheuren en opnieuw te poten. Zij worden verast met een prachtige tuinbank, aangeboden door een oud-tuinkabouter, om op bij te komen na gedane arbeid.

"Kasteel Amerongen krijgt nieuwe brug", staat er in de krant van mei '96 te lezen. De tuinen van het kasteel worden toegankelijker gemaakt doordat de brug tussen de "Enveloppe" en de "Benedentuin" in ere hersteld wordt. De nieuwe brug wordt een echte ouderwetse houten ophaalbrug. In de houtwerkplaats van de Rijksinrichting voor Jongens wordt hieraan meegewerkt. Om een houten ophaalbrug volgens oude richtlijnen te fabriceren, werkt men onder supervisie van de coördinator van de restauratie, de heer A. Schellevis. De gedetineerde jongens raken enthousiast en geïnteresseerd. Op de houtafdeling van de R.I.J. leveren ze hun aandeel in onder meer het maken van zogenaamde standvinken. Het ambachtelijke werk aan de brug vraagt heel wat tijd en inzet.

Volgens de begeleiders van de jongens is dit werk een goede motivatie in de vakopleiding. Na een vaak moeilijk verleden, soms een disfunctionele gezinsachtergrond, krijgen de jongens hier meer mee dan alleen een technische opleiding. Ze krijgen het gevoel iets te kunnen betekenen.

Uit een aquarel uit particulier bezit, geschilderd door mevrouw E.M. Von Ilsemann - gravin van Aldenburg Bentinck, blijkt dat de oorspronkelijke brug een ophaalbrug is geweest.

Wanneer de brug gerealiseerd is, zijn de tuinen van Kasteel Amerongen verrijkt met de "Gravin van Bylandtbrug", genoemd naar de moeder van de schilderes.

Ook de 'engelen' waken over ons kasteel, dat zo'n eerbiedwaardige leeftijd heeft bereikt. Historisch oude, dus kwetsbare textiel is in dit huis in grote mate aanwezig, sommige textilia zijn wel tweehonderd jaar oud. Bezoekers genieten eveneens van die rijke aankleding, maar zien – net als alle interne medewerkers en vrijwilligers – ook de versleten stukken.

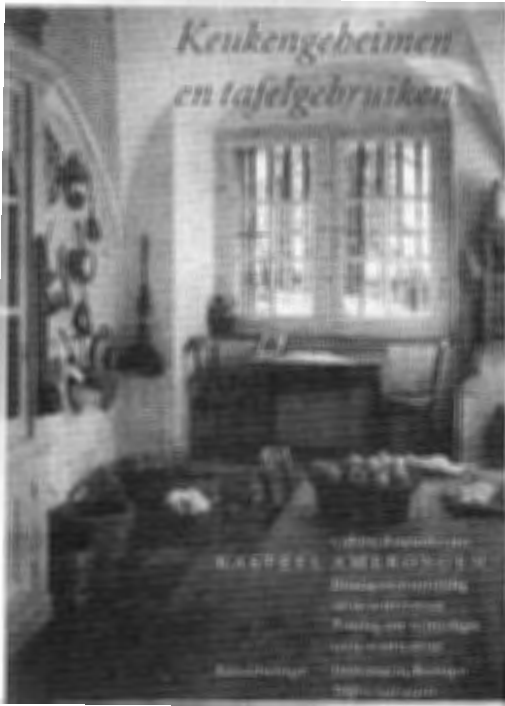
Het 'engelenwerk' begint in 1979, dan wordt duidelijk dat de bekleding in huis in een erbarmelijke staat verkeert. Gordijnen, stoelen, banken, wandtapijten, vloerbedekkingen: de conditie baart veel zorgen. Je kunt dan overwegen om nieuwe bekleding te laten weven in het buitenland. Dat kost kapitalen en die zijn er niet.

In die dagen komen de reddende 'engelen' in beweging, een groepje dames die van de nood een deugd maken door het textiel ter hand te nemen, eerst nog onder deskundige leiding van mevrouw C. van Nes.

Sommigen conserveren de zitting en rug van elegant uitziende stoeltjes, anderen doen hetzelfde met een vier meter lang zijden gordijn, dieproze van kleur en een ingeweven patroon van granaatappels. Met uiterst kleine, fijne kromme naaldjes, eveneens gebruikt door oogchirurgen, en draad zo dun als een mensenhaar, wordt hier gewerkt.

Nu de pluktuin zijn beslag heeft gekregen, zal er voortaan met eigen bloemen gewerkt worden in huis. Er zijn altijd al boeketten gemaakt, deels met gekochte bloemen, dus de 'bloemendames' zijn zeer tevreden met deze ontwikkeling.

1997 – Het jaar waarin Het Winkeltje 10 jaar bestaat

Al 10 jaar...?

Pas 10 jaar.....?

Tijdens de zomer van 1986, rondom de tentoonstelling “De Amerongse Oogst”, was er vraag naar “iets om mee naar huis te nemen”, een herinnering aan het bezoek aan het Kasteel Amerongen.

Bestuursleden van de Vriendenkring en ‘tuinkabouters’ gingen om de tafel zitten om een plan te maken. Met een startkapitaal van 5000 gulden en tientallen vrijwilligers “ontstaat” zo Het Winkeltje: “iemand” haakt pan-

nenlappen, “iemand” verzamelt jampotjes en “iemand” vult die met zelfgemaakte jam, ”iemand” maakt etiketten, “iemand” borduurt handdoekjes, “iemand” maakt zakjes met lavendel, “iemand” De Oranjerie wordt ingericht als winkel, met een toonbank, een geldkistje met wisselgeld en elke dag een andere winkeldame. Die behoeft na enkele jaren niet meer in de kou te zitten, als er verwarming aangebracht is.

Er ontstaat een netwerk van mensen, voor wie het winkeltje iets is, waar je wat mee hebt, waar je voor gaat.

De opzet is, met de inkomsten een bijdrage te leveren aan de restauratie van huis en tuin. Na tien jaar “Het Winkeltje” constateert mevrouw C.Kolff-Reijnvaan, samen met Margaretha Turnor vele jaren daarvoor, dat “sulcken hecht werck het is”

Er komt ter gelegenheid van het tienjarig bestaan een stevige tuinbank te staan, die de naam van één van de stuwende krachten van het eerste uur draagt: de “Truid Blaissebank”.

Jaarlijks organiseren de dames in samenwerking met de ‘tuinkabouters’ een Kerstmarkt. Die trekt bezoekers uit de wijde omtrek en brengt veel sfeer in de donkere dagen tegen Kerst. Zoals elk jaar worden ook nu weer unieke artikelen, waaronder veel zelfgemaakte stukken, verkocht ten bate van het kasteel.

De zomer staat geheel in het teken van “Keukengeheimen en tafelgebruiken”.

Het is de eerste in een reeks tentoonstellingen die tot doel heeft diverse aspecten van het dagelijks leven op een adellijk huis, en dan met name kasteel Amerongen, in de schijnwerper te zetten.

De deur naar het verleden wordt op een kier gezet en we zien het huis in de jaren 1920-1930...

Het is maandagochtend en Elisabeth von Ilseman-Bentinck zit samen met kok Stecher aan het kleine tafeltje in de keuken het menu voor de komende week door te nemen. Vervolgens wordt alles op een leitje genoteerd. Aan het eind van de week vindt een feestelijke ontvangst plaats en koks en keukenmeisjes zijn druk in de weer.

In de eetkamer is de tafel gedekt: het mooiste zilver is tevoorschijn gehaald en gepoetst, verse bloemen uit de tuin vullen de vazen en verspreiden hun zoete geur. De goudomrande menukaarten vertellen de gasten wat ze kunnen verwachten: forel, ham en cumberland-sauce en kapoen. Vanille-ijs met vruchtengebak vormt de afsluiting, waarna de keukenmeisjes nog uren bezig zijn met de afwas in een grote houten bak in de keuken.

In het rijke Huisarchief is het nodige interessante materiaal gevonden, zoals recepten en bestellingen bij leveranciers. De tentoonstelling laat o.a. een boekje zien van de vijfde gravin van Athlone, Annabetje van Reede – van Tuyll van Serooskerken: “Voor den Huishouding”. Daarin geeft zij richtlijnen voor een economische huishouding, want zo schrijft zij:

“Goede orde in zyne uitgaaf verschaft een dubbel goed. De ziele vindt dan rust en ’t lichaam overvloed”.

1998 – Het jaar van bouwen en herbouwen

Restauratie aan de muren boven de gracht. Foto Megteld Leenknecht.

Het bastion en de kademuren vertonen grote hoeveelheden loszittende bakstenen. Hier en daar zijn flinke gaten ontstaan, doordat stukken van de muur in de gracht zijn terechtgekomen. Gelukkig kan er uitgezien worden naar een subsidiebijdrage. Ook de Vriendenkring draagt bij aan het herstel van het er desolaat bijliggende bastion. De kosten van de restauratie van het bastion en de brug bedragen 1.340.000,- gulden. De Staat verleent 70% subsidie en de Provincie Utrecht 10%. Het resterende deel wordt door de eigenaar, Stichting Kasteel Amerongen, opgebracht. Helaas gaan bij de restauratie de schilderachtige, in de muren voorkomende mossen en kruiden verloren. Soms vonden zelfs struiken er voldoende voedsel om te kunnen gedijen.

Er wordt niet alleen herbouw gepleegd, maar tevens verrijst op het kasteelterrein een nieuw gebouw. Door middel van een schenking van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen wordt een al tijden bestaand plan gerealiseerd: de bouwschuur.... De schuur komt te staan op de plaats waar vroeger, in de tijd van graaf

Bentinck, de tennisbaan lag. De zachte kleuren van de schuur passen goed in dit gedeelte van de kasteeltuin. De blauwe dakpannen kleuren wat groen mee met het gebladerte van de omliggende bomen. Het gebouw is een aanwinst. De heer A. Schellevis is als 'bouwpassator' de stuwende kracht achter het geheel. Samen met SKA-bestuurslid, de heer C. van den Braber, heeft hij de bouwtekeningen verzorgd.

Bij de feestelijke opening door de voorzitter van de SVKA, de heer W.A. van Ommeren, wordt door Adrie Schellevis een witte vlag, versierd met grote en kleine A3-tjes verwijderd, waarmee een bord met inscriptie onthuld wordt. Dit persoonlijke grapje van de heer Schellevis zorgt ervoor dat de schuur in het vervolg als de A3-schuur bekend zal staan.

Bij de feestelijkheden komen de 'tuinkabouters', getooid met een rode puntmuts, naar voren om door middel van een lied hun vreugde over de schuur te uiten. Het refrein luidt als volgt:

Die Schellevis, die Schellevis
Die er altijd maandags is,
Voor iedereen een aardig woord,
gesterkt gaan wij weer voort!

In de zomermaanden is er een kleine foto-expositie over de ontwikkelingen van de kasteeltuin, onder de titel: "Oranjerie ontsloten". Aan de hand van foto's en oude tuinontwerptekeningen, sommigen wel, anderen nooit uitgevoerd, wordt een beeld geschetst van verval en hoopvolle nieuwe bloei rondom Kasteel Amerongen.

De overstromingen van 1993 en 1995 bewijzen de noodzaak van het vinden van een oplossing voor het risico van hoog water. De bestaande dijken bieden onvoldoende bescherming. De kaden rondom het kasteel moeten worden opgehoogd. Het ophogen heeft gevolgen voor de drie rijen oude eiken aan de zuidzijde van het kasteel en de meer recentere aanplant van twee rijen aan de oostzijde.

Hoewel opgezet in samenwerking met SVKA, is de jaarlijks goed bezochte Antiekbeurs geen eigen activiteit van de Stichting. Wel komt een deel van de opbrengsten ten goede aan Kasteel Amerongen.

1999 – Het jaar waarin beweging zit

Op een prachtige zomerdag genieten de bezoekers van de kasteel tuinen van sport en spel, zoals dat door de adel vroeger beoefend werd. Tijdens deze “Buitendag” ontstaat er in de loom makende warmte een sfeer die doet denken aan lang vervlogen tijden.

Traditionele sporten worden gedemonstreerd. Dames in rokken tot op de enkels, met hooggesloten blouses en een hoed op het hoofd tegen de zon, spelen een partijtje tennis. Er rijden bokkenwagens rond en ook een hoge bicyclette. Terwijl flarden licht klassieke muziek door het park zweven, flaneren de bezoekers langs de grasvelden. Sommigen vlijen zich met plaid en meegebrachte picknickmand in kleine groepjes op het gazon. Vanaf deze plek is het croquetspel goed te volgen. Kinderen maken een ritje op een pony en anderen spelen een kegelspel.

In het Koetshuis kan men bij de ‘Sportsfair’ op zijn gemak rondsnuffelen. Een keur van artikelen die met sport en spel te maken hebben, wordt aangeboden door deelnemende leveranciers.

Tegenwoordig is sport een normaal onderdeel van het dagelijks leven. Hoewel het statige huis anders doet vermoeden, laat de tentoonstelling “De adel in beweging” zien, dat ooit de adellijke familie de lichamelijke opvoeding van belang achtte. De in de waskeuken

achtergebleven 'fitnesstoestellen' getuigen daar nog van. Gymnastiek op de verroeste roeimachine... De meeste moderne sporten hebben zich ontwikkeld vanuit een elitair vermaak.

Wandelend in het park van Kasteel Amerongen en terugdenkend aan toen, horen wij bijna nog de kaatsende ballen over het tennisnet heen en weer gaan.

Vorbij de tennisbaan verder lopend is de cirkel met turfmoalm, waar de paarden werden gelongeerd en links van het kasteel treffen wij het croquetveld.

Binnenshuis, in de Lange gang, staat een biljart; in de hoek bij de Gobelinkamer zien we een standaard met keu's; de muurkast in de Korte gang herbergt de golfclubs.

De tentoonstelling geeft aan de hand van foto's, prenten en archiefstukken en natuurlijk diverse sportartikelen, een gevarieerd beeld van de geschiedenis achter de moderne sport. Men ziet hoe de adel zich, sinds de 16de eeuw op zijn buitenplaatsen vermaakte.

Ook de wintersport krijgt aandacht. Zo is er een bobslee uit begin 1900 te zien.

Het bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen besluit dit jaar, in samenspraak met de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen, om een directeur in dienst te nemen. Men hoopt daarmee de veelheid aan activiteiten samenhang te geven en effectiever en professioneler te werken. Kasteel Amerongen gaat hiermee meer in beweging komen!

Naast de schenking van een verzameling kleding en accessoires aan de Stichting Kasteel Amerongen, door mevrouw A.M.E. von Ilsemann-te Biezebeek, worden de 'engelen' blij verrast met een doos vol interessante zaken. De verzameling van stukken kant, linten en lapjes, sommigen versierd met pailletten, kralen en borduursels, roept een beeld op van feestelijk geklede dames op een partij in de Grote Zaal.

De doos behoort bij de collectie kleding die afkomstig is uit de nalatenschap van mevrouw Elisabeth von Ilsemann, geboren gravin van Aldenburg Bentinck (1892-1971) en haar moeder, A.W.L.A gravin van Aldenburg Bentinck, geboren gravin van Bylandt (1861-1916).

2000 – Het jaar waarin het kasteel tot leven komt

Kasteel Amerongen Living History

21 t/m 29 oktober 2000

Het is oktober 1900 en op het Kasteel is het een drukte van belang. De kokkin knipt zich nog eens over het menu, de tafel wordt feestelijk geïnk en de frivole kleedt zich voor de avond. En... .. u wordt uitgenodigd om op bezoek te komen.

Acteurs brengen de geschiedenis tot leven in de historische ruimten van Kasteel Amerongen.

Kasteel Amerongen
Droevlei 20
3959 BE, AMERSFOORT
Telefoon 0344 - 43432

Djuringstijke Avonden van 10:00 tot 12:00 uur.

Tenagelgijzen
- Volwassenen f 10,00 p.p. (Pra 65+ f 7,50 p.p.)
- Kinderen tussens 3 - 14 jaar f 7,50 p.p.
- Kinderen tussens 0-3 jaar gratis.

Na de ‘winterslaap’ gaat het kasteel weer open voor het publiek. Alles in huis en tuin is er klaar voor. Het ziet er weer piekfijn uit en plannen voor vernieuwing zijn in de maak.

Dit seizoen zullen de suppoosten als rondleiders gaan fungeren. Daartoe hebben zij in de wintermaanden een cursus gevolgd, grotendeels verzorgd door conservatoren. Er komen enkele collega’s bij om aan het aantal verzoeken voor een groepsrondleiding te kunnen voldoen. In de weekenden blijft het kasteel te bezichtigen zonder rondleiding.

Er wordt nog meer gedaan om het kasteel tot leven te brengen en meer bezoekers te trekken. Om de historie beter tot de verbeelding te laten spreken, wordt in de ingerichte kamers van het kasteel een toneelspel opgevoerd. In navolging van enkele projecten elders in het land wordt door amateurtoneelspelers een eenakter neergezet, waarbij de bezoekers als het ware meegetrokken worden door de geschiedenis.

In onder andere Groot-Brittannië speelt reeds op vele buitenplaatsen en in musea “Living History” een belangrijke rol bij het spannend maken van de historie.

De Amerongse regisseur/vormgever Herman O. de Roode traint hiervoor vrijwilligers, die afkomstig zijn uit Amerongen en omliggende plaatsen. Niet alleen volwassenen, maar ook enkele kinderen en jongeren hebben zich voor dit spel aangemeld.

Vol enthousiasme gaan ze ertegenaan. Er wordt van de spelers veel improvisatie verwacht rond het raamwerk van het verhaal:

Het is oktober 1900. Op het kasteel is het een drukte van belang in afwachting van een belangrijke gast. Het keukenpersoneel is druk in de weer, de kamers worden gereed gemaakt voor de gast. Terwijl de tafel feestelijk wordt gedekt, kleedt de freule zich voor het diner.

De verhaallijn, waarbij geen vergelijking met vroegere kasteelbewoners te maken valt, wordt vervat in een theaterspel met gefingeerde freules en hun moeder, de gravin. Knechts, kokkin en keukenmeiden bevolken de dienstverdieping. Huisknecht, dienstmeisjes en kamermeisjes lopen rond op de woon- en slaapetage om de adellijke familie op haar wenken te bedienen.

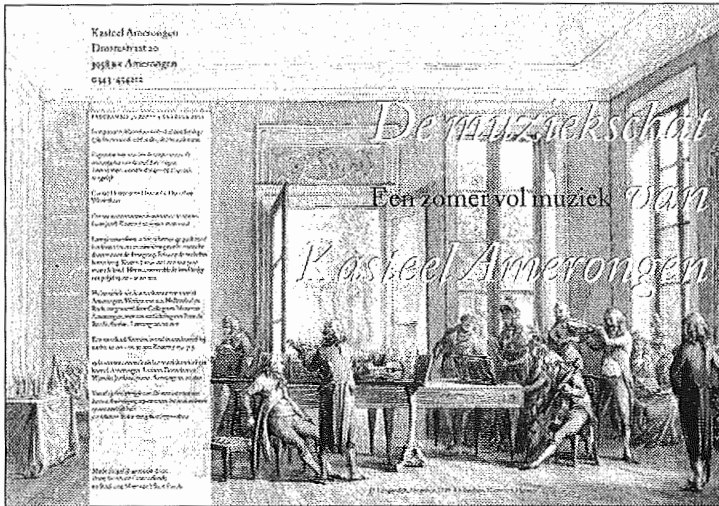
De conservator ziet erop toe, dat de kleding en de accessoires historisch verantwoord zijn. Er wordt geacteerd met antieke voorwerpen, die geleend zijn of zelfs op een rommelmarkt zijn gevonden.

De acteurs leven en werken weer even in het Huis op de manier, zoals dat vroeger gebruikelijk was. Zij vereenzelvigen zich helemaal met hun rol. Door de improvisatie heeft het spel een heel natuurlijk en vaak verrassend verloop...

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen wordt af en toe blij gemaakt met een geschenk. Zo wordt in augustus een klein houten doosje bezorgd, dat een uiterst zorgvuldig verpakt porseleinen zoutvaatje blijkt te bevatten. De afzender, de heer J.W.N. van Achterbergh, geeft aan dat het zoutvat ooit deel uitmaakte van een groot 'chine de commande' eetservies, in China besteld door William Henry van Nassau Zuylesteyn, 4de graaf van Rochfort (1717-1781). Het zoutvat draagt het wapen Nassau met het hart-schild Zuylestein. Het is de bedoeling dat het permanent tentoongesteld wordt in het museum.

Een andere aanwinst is een zilveren doos uit de tweede helft van de 17de eeuw, die langdurig in bruikleen wordt gegeven. Deze doos werd ooit aan graaf Bentinck geschonken door de zeven kinderen van keizer Wilhelm en hun echtgenoten, "zum Zeugnis ihrer Verehrung und Dankbarkeit".

2001 – Het jaar waarin muziek de boventoon voert

In één van de kamers van het kasteel staat een oude archiefkast, gevuld met bladmuziek van vroegere bewoners. Rijen pianobundels, stapeltjes handbeschreven 18de – eeuwse muziekvellen, mooi ingebonden opera-partituren en verformfaaide bundeltjes dansmuziek. Ook leren banden met vrijwel onbekende muziek uit de 18de eeuw getuigen van een rijk muzikaleven van de kasteelbewoners en hun familieleden.

In 1997 is drs. Clemens Romijn begonnen met het inventariseren van de muziekbibliotheek. Voor zover bekend zijn er maar drie muziekbibliotheken bewaard gebleven op adellijke huizen in ons land: Amerongen, Kasteel Twickel en het Koninklijk Huisarchief. Een groot deel van de 18de – eeuwse muziek behoorde toe aan Anna Elisabeth van Tuyll van Serooskerken (1745-1819) en haar man Frederik Christiaan van Reede (1743-1808). Ook al hun kinderen waren muzikaal. In de brieven aan haar man, door haar liefdevol Lorretie genoemd, beschrijft zij hoe ze geniet van de muzikale avonden. Het echtpaar was tevens opdrachtgever van het clavecimbel door Jacob Kirkman (1766) en het kabinetorgel door G.F. Bätz (ca. 1785).

Een ander belangrijk deel van de muziekcollectie bestaat uit een serie pianobundels, afkomstig van de schoonmoeder van graaf

Bentinck, Frédérique Julie van der Duyn (1823-1878). Zij moet een begaafd pianiste geweest zijn. Op vrijwel alle van haar bekende portretten bevindt zij zich achter de piano, zo ook op het portret in de Koningskamer. De ontsluiting van de collectie bladmuziek is de directe aanleiding tot een feestelijk muziejaar op het kasteel.

Op 30 juni vindt er een symposium plaats met diverse gastsprekers, die het muziekleven van de adel in de 18de en 19de eeuw vanuit cultuur-historisch perspectief belichten.

In deze maand brengt de EO wekelijks een radiouitzending met muziek uit “de kast van Kasteel Amerongen”.

Het ensemble Musica ad Rhenum onder leiding van Jed Wentz verzorgt de uitvoering. Hiervan wordt tevens een dubbel-CD uitgebracht. Op 5 en 12 juni worden twee radiodocumentaires over het muziekleven op Kasteel Amerongen uitgezonden.

In de diverse kamers van het kasteel krijgt het muziekleven aparte aandacht en tot half oktober worden speciale themarondleidingen verzorgd. De rondleid(st)ers krijgen van musicoloog Romijn de primeur. Hij laat hen allerlei unieke stukken zien en vertelt er boeiend over. Zij krijgen een beetje het idee, daar bij die kast vol muziekstukken, bij een geheimzinnige schatkist te staan!

Er zijn diverse muzikale activiteiten voor het publiek te genieten, waaronder een cursus historische dans.

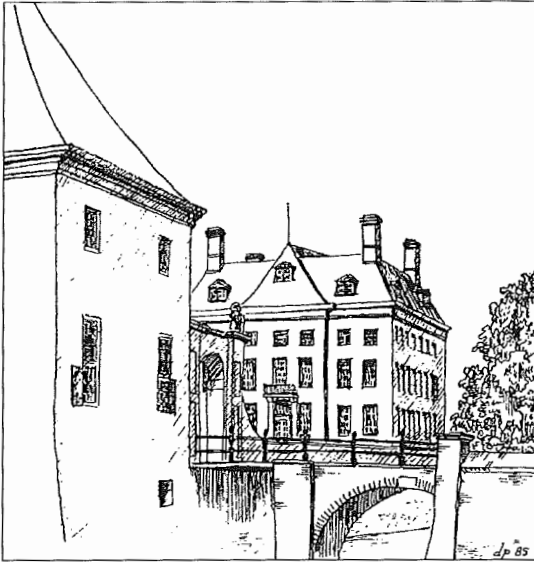
Ter gelegenheid van het muziejaar wordt een boekje uitgegeven: “De muziekschat van Kasteel Amerongen”, geredigeerd door conservator Marieke Knuijt en musicoloog Clemens Romijn.

De muziekliefhebbers komen elk jaar aan hun trekken bij de kasteelconcerten, georganiseerd door de altijd actieve ‘muziekcommissie’. Men stelt jaarlijks een programma van zes concerten samen, waarin een zo divers mogelijk aanbod van kamermuziek te beluisteren valt. Naast de serie is er een koffieconcert, een speciaal kinderconcert en een concert van de Daniël Masterclass.

Voor de commissie is het vaak een race tegen de klok om het Voorjaarsbulletin te voorzien van een concertoverzicht.

De vrijwilligers, die tevens gastvrouw en gastheer zijn, brengen sfeer en maken de concertavonden gezellig en aangenaam voor de bezoekers.

2002 – Het jaar dat alles in duigen lijkt te vallen

Illustratie: D. Pezarro.

Het Bulletin van 2002 vangt aan met de volgende woorden: “Het bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen heeft na diepgaande overweging besloten het kasteel op de gebruikelijke datum van 1 april niet voor het publiek open te stellen” Dat dit helaas geen 1 aprilgrap is, blijkt al snel. Uit onderzoeken die het bestuur heeft laten verrichten naar brandveiligheid van het hoofdge-

bouw en in samenhang daarmee naar de bouwkundige situatie, is gebleken dat eerder en omvangrijker dan verwacht een aantal ingrepen noodzakelijk wordt geacht. Dat biedt gelukkig ook de mogelijkheid tot een verantwoorde reddingsoperatie.

Omdat hiermee een aanzienlijke tijdsduur gemoeid zal zijn, wordt gezien of in diezelfde periode ook het gewenste herstel van delen van de museale collectie kan worden uitgevoerd.

De financiële middelen voor deze activiteiten, naast de reeds in gang zijnde restauratie van onderdelen van het kasteelterrein, gaan de draagkracht van het bestuur te boven. Steun van verschillende overheden en particuliere instellingen is daarom onontbeerlijk.

Ten behoeve van een integrale aanpak van de gesignaleerde problematiek heeft het bestuur een projectgroep ingesteld waarin, naast enkele bestuursleden, enige vertegenwoordigers van rijksinstanties en externe adviseurs zitting hebben genomen.

Gehoopt en verwacht wordt dat met steun van velen het kasteel en zijn collectie, als belangrijk monument van het Nederlandse cultuurbezit, na uitvoering van de noodzakelijke werkzaamheden ter verbetering, weer volledig ten dienste van het publiek zal functioneren. Terwijl de feestelijke opening van de Oranjerie de eerste mijlpaal van restauraties van de afgelopen jaren was, wordt er nu dankzij de “kanjersubsidie” hard gewerkt aan het Poortgebouw.

In de eerste week van juni is er “pannenbier” omdat het dak er weer op zit en het hoogste punt bereikt is.

De Sjoerd Wouda-brug is bijna hersteld en de kademuren zijn nauwelijks meer te herkennen als de gatenkazen die ze twee jaar geleden waren.

Er is een eerste start gemaakt met visieontwikkeling met betrekking tot de toekomstige bestemming van de bijgebouwen van het kasteel. Duidelijk is wel dat de bijgebouwen in de toekomst geld moeten gaan opbrengen. Alle bijgebouwen zijn inmiddels aangepast aan de eisen van de brandweer. Dit betekent dat de stichting ze mag verhuren en dat ze toegankelijk zijn voor bezoekers.

Ondanks dat het kasteel gesloten is voor het publiek, zoekt het overal van de activiteiten. Juist nu is de hulp en ondersteuning van de vrijwilligers onmisbaar en van groot belang.

Om Kasteel Amerongen in de belangstelling te houden worden er in de toekomst meer activiteiten op het kasteelterrein georganiseerd.

De concerten, die tijdelijk onderdak vonden in de Amerongse Andrieskerk, vinden in het Koetshuis een goed alternatief voor de Bovengalerij van het huis.

In oktober staat in een reportage in de Doornse Krant ‘De Kaap’ : “Ongewisse toekomst Kasteel Amerongen duurt voort”.

De Telegraaf kopt met: “Toekomst Kasteel Amerongen onduidelijk”, samen met een foto van het kasteel in de mist, maar daarbij op de voorgrond, een duidelijk zichtbaar roeibootje met restauratiemensen erin, terugkomend van een inspectie van de kasteelmuren.

In november lezen wij: “Ontbinding Stichting Kasteel Amerongen aangekondigd”.

Kasteel Amerongen
Tuyn dag
Zondag 29 juni 2003

ROOFVOGEL DEMONSTRATIE
TEKENEN OF SCHILDEREN
MET EIGEN MATERIAAL, OOK VOOR KINDEREN

POPPENTHEATER

ROZEN ANDERS

HISTORISCHE-, TUIN- EN
KINDERRONDLEIDINGEN

2^e HANDS TUINBOEKEN

PICKNICK OF HIGH-TEA
(extra kosten)

EN NOG VEEL MEER.....

Locus : Tuin en Park Kasteel Amerongen
Tijd : 11.30 - 17.00 uur
Entree : € 3,00 Volwassenen
 € 2,50 Kinderen tot 12 jaar
Lunch / Drinken : Picknick € 15,50 • High-Tea € 16,50
Begroeven : Picknick en/of High-Tea - 0.413 434 328

De vrees dat de SVKA zal worden omgedoopt tot SVZKA (Stichting Vriendenkring Zonder Kasteel Amerongen) is volgens de voorzitter, de heer W.A. van Ommeren ongegrond. Na de eerste schok in november 2002 zijn velen de mening toegedaan dat de verschillende commissies, geschaard onder de paraplu van de SVKA, met hernieuwde kracht kunnen doorgaan met hun werkzaamheden en plannen voor de komende tijd. Na alle onrust van het afgelopen jaar door de onzekere toekomst, ook

rondom het kantoor, waar directie en medewerkers hun werkzaamheden moesten beëindigen, gloort er weer licht aan de horizon. Een interim-directeur, de heer mr. Diederik van Beekhoff, neemt de leiding op zich van de restauratievoorbereidingen samen met een part-time conservator, de heer drs. Nico van der Woude, die zich in de loop van het jaar bij hem voegt. Daarnaast krijgt Van der Woude assistentie van de heer drs. Lodewijk Gerritsen. Voor de lopende zaken en de contacten met vrijwilligers maakt mevrouw Suzanne Seinhorst zich in korte tijd onmisbaar. Met steun van de Vriendenkring komt mevrouw Josien Verdegaal-Hoefhamer als begeleidster van 'de engelen' naar Amerongen. En voor de huishouding in het kasteel is er maar één verantwoordelijk: "onze altijd zorgzame Toos van Eck".

“Amerongen komt weer goed” is het feestlied dat onder leiding van Herman de Roode wordt gezongen tijdens de jaarlijkse medewerkersavond van de SVKA op 27 maart.

De interimvoorzitter van het bestuur van Stichting Kasteel Amerongen, de heer mr. B. Staal, zegt toe provincie, rijk en sponsors warm te zullen maken om geld bijeen te brengen voor de restauratie van Kasteel Amerongen. Er komt een Plan van Aanpak dat erin voorziet, dat de reeds bestaande plannen worden gecontinueerd en onderzoek op bouwfysisch en bouwhistorisch gebied wordt uitgevoerd. Men hoopt in de loop van 2003 te kunnen bepalen hoe en in welke vorm de grote restauratie dient te worden uitgevoerd. Het is 330 jaar geleden, dat Margaretha Turnor zich voor de taak gesteld zag het kasteel Amerongen te doen herrijzen. Alle haar ten dienste staande middelen gebruikte zij. Ze ging ervoor! Deze krachtige, bijzondere en inspirerende vrouw bouwde Amerongen weer op na de brand van 1673. Nu slaan vele Amerongers opnieuw de handen ineen om dit machtige bouwwerk voor de toekomst te bewaren. Er worden andere middelen gebruikt, maar wel voor hetzelfde doel. In september organiseren zij op de Laan voor het kasteelhek, een ‘Grietmarkt’ (Griet is oud-Nederlands voor Margaretha) en een ‘Grietmaal’ met middeleeuwse gerechten, waar veel belangstelling voor is.

Dertig kunstenaars uit Amerongen en omgeving kiezen Margaretha als thema voor een expositie van hun werk. Zij laten zich allemaal op een andere wijze door haar inspireren, met als resultaat een tentoonstelling van keramiek, schilderkunst, beeldhouwwerk en edelsmeedkunst. Ook kinderen doen mee: zij beschilderen vaandels. Ze wapperen vrolijk in de wind. Deze expositie “Verbeelding” trekt in de maanden september en oktober onverwacht véél (meer dan 2000) bezoekers naar Kasteel Amerongen. In de tuin en de bijgebouwen van het kasteel kunnen zij genieten van de diverse kunstwerken en vaak ook een praatje maken met één van de kunstenaars, die toezicht houdt op de tentoonstelling.

Het heeft een beetje een Frans sfeertje. Zo zit op de stoep voor het Noorderpaviljoen een kunstenaar met een blik op het Huis, in’t zonnetje wat te mijmeren en te tekenen...

Het leven in Amerongen is zo slecht nog niet!

Foto: F.C. Zuidema.

Op 4 oktober verricht mevrouw T. Poortenaar – Sikkema, oud GS-lid Cultuur van de provincie Utrecht, de opening van de expositie ‘Verbeelding’. Bij dit evenement verschijnt ook ineens Margaretha Turnor in levende lijve! Zij spreekt zelfs de aanwezigen toe, oud als zij is, in helder 17de-eeuws Nederlands.

Later maakt zij samen met mevrouw Poortenaar een rit door het park.

Een tevreden voorzitter van de Stichting Margaretha Turnor, de heer T. Eyffius, heeft zojuist de expositie ‘Verbeelding’ aangeboden aan de besturen van Stichting Kasteel Amerongen en Stichting Vriendenkring. Tijdens de donateursmiddag, krijgt voorzitter Van Ommeren een appelboom en een bank aangeboden ter gelegenheid van dit vierde Lustrum.

Foto's: Bulletinredactie

“In uw persoon huldig ik alle vrijwilligers.... ”

De Amerongse burgemeester mevrouw W.C. Doorn-van der Houwen reikt aan mevrouw E.E. Pezarro-van der Horst het 'lintje' uit, dat hoort bij de onderscheiding van Lid in de Orde van Oranje Nassau.

Foto: E. Pezarro.

Muurboog ontdekt tijdens graafwerkzaamheden

door Ko Eyffius.

Amerongen – Bij de restauratie van de kassen in de tuin van Kasteel Amerongen is men op een stuk muur gestuit met daarbij een groot zwaar stuk metselwerk in de vorm van een muurboog. De boog is aangetroffen in de hoek van de tuin, gelegen aan de Drotestraat – hoek Roode Leeuw. Enkele bouwhistorici krijgen nu al de kriebels en denken aan een bouwwerk, vermoedelijk uit de zestiende eeuw. Het werk is stilgelegd en met een grondradar wordt onderzoek gedaan door Archeologisch Adviesbureau RAAP. Met deze techniek kan de fundering van een gebouw zichtbaar gemaakt worden. De heer A. Viersen, van het Utrechtse Bureau voor bouwhistorie en architectuurgeschiedenis meent dat het bouwobject groot moet zijn geweest, met dikke muren. De vondst is voor een ieder een verrassing. Op oude kaarten van kasteel en tuinen vindt men geen aanwijzingen. Bij architectenbureau Van Hoogevest is het restauratieplan gemaakt en de uitvoering gebeurt door Jurriëns Monumenten Onderhoud. De restauratie van de kassen in de kasteeltuin maakt deel uit van de tweede fase van de zogenaamde Kanjersubsidie. Daaronder vallen grote, belangrijke monumenten die geen uitstel van restauratie kunnen velen.

Enkele jaren geleden is voor het totale Kasteel Amerongen 2,3 miljoen gulden uitgetrokken door het rijk en daar maakt de tuin deel van uit. In de westhoek bevinden zich vele kassen. Vooral de koude kassen waren grotendeels vernield of verdwenen. De twee staande kopkassen moeten opnieuw gerestaureerd worden en ook de schuiframen zijn geheel verdwenen en moeten worden vernieuwd. De koude kassen worden opnieuw gemetseld en dan is het de bedoeling dat alle kassen weer worden geëxploiteerd. De kassen dateren uit de eerste helft van de negentiende eeuw, maar de totale muur die langs de tuin via de Drotestraat loopt, is veel ouder. Het leuke van dit alles is, dat men nu kan leren hoe die koude kassen eigenlijk zijn gebouwd. De grootste heeft namelijk ook een spouwmuur en een speciale bodem van bijzondere stenen. In de kopkassen werden vroeger druiven gekweekt en verder tomaten, aardbeien, meloenen en ook bloemen, zoals chrysanten.

Er loopt nog een stuk muur langs de westkant van de tuin tot aan de buitengracht. Deze muur is behoorlijk scheef komen te staan, door verzakking en zwaar verkeer. Er komt nu aan de buitenkant een damwand, ‘een Berliner Wand’. De muur wordt daarmee gestut om verder scheefzakken tegen te gaan.

Bron: Doornse Krant “De Kaap”.

Dank aan de sponsors

Aan het eind van het Lustrumjaar wil het bestuur van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen graag op deze wijze de sponsors hartelijk bedanken die door een geldelijke bijdrage of anderszins de vele activiteiten in dit jaar hebben gesteund. Het zijn:

- Drukkerij en uitgeverij Gregorius B.V. uit Zeist, die een bijdrage leverde aan de themadag rond Margaretha Turnor en de Tuyndag in juni;

- Drukkerij Print '81 Doorn, eveneens betrokken bij de Tuyndag. De lampionnenoptocht voor de Amerongse schooljeugd tijdens de Winterfair in november, is mede mogelijk dankzij bijdragen van:

- Creatieve Partyverzorging “de Preuverie” uit Barneveld,
- De Van Ginkel Groep Veenendaal,
- Meijer Installatiebedrijf Amerongen,
- Van Hoogevest Architecten Amersfoort,
- Jurriëns Monumenten Onderhoud Utrecht.

Het bestuur stelt hun betrokkenheid en steun zeer op prijs.

Colofon

Bulletin Kasteel Amerongen

Kasteel Amerongen, Drotestraat 20, 3958 BK Amerongen.

tel.: 0343 – 45 42 12.

Wegens restauratie is Kasteel Amerongen voor langere tijd gesloten.

De tuinen en het park zijn opengesteld:

1 april t/m 31 oktober.

Redactie:

T. Eyffius,

B.E.O. van der Laan,

H.F. Rotgans-van Blerkom,

P. Vink-Vreugdenhil.

© Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen.

ISSN: 1382 – 8916

Drukkerij Print '81, Doorn.

Theeschenkerij De Paardenstal Kasteel Amerongen

*Komt u eens genieten van onze High Tea 'Elizabeth'!
Deze typisch Engelse Tea bestaat uit diverse zoetig- en hartigheden
zoals bijvoorbeeld scones, muffins, quiches, enz..
Hierbij serveren wij onbeperkt thee. Prijs € 16.50 p.p..*

Graag van te voren reserveren.

Theeschenkerij "De Paardenstal" wordt geëxploiteerd door:
Creatieve Partyverzorging "de Preuverie" te Barneveld
Tel: 0342-424328

e-mail:
info@depreuverie.nl
internet:
www.depreuverie.nl

VAN HOOGEVEST ARCHITECTEN

Hoofdvestiging: Westsingel 9, 3811 BA Amersfoort
(033) 463 17 05 (tel.) (033) 461 08 54 (fax)
e-mail: bureau@vanhoogevest.nl
website: www.vanhoogevest.nl

Kantoor: Utrecht Achter de Dom 10, (030) 2319195 (tel.),
Amsterdam Jan Luijkenstraat 10, (020) 5720851 (tel.)

Het Nieuwe Rijksmuseum Amsterdam

Van Hoogevest Architecten is een Amersfoorts bureau dat in 1910 werd opgericht. De nieuwbouw van toen is het jonge monument van nu en deze kwaliteit van ambachtelijk bouwen is bewaard gebleven. Door integratie van moderne ontwerptechnieken is Van Hoogevest Architecten uitgegroeid tot een eigentijds architectenbureau dat gespecialiseerd is in nieuwbouw en restauratie. De kennis op restauratiegebied kreeg ruime erkenning door de recent ontvangen opdracht voor de restauratie van het Rijksmuseum in Amsterdam. In toenemende mate is er belangstelling voor een derde discipline binnen het bureau, die betrekking heeft op onderhoud en beheersproblematiek. De combinatie van drie specialismen: nieuwbouw, restauratie en onderhoud onder één directie is gunstig. Hierdoor behoort multidisciplinaire planontwikkeling tot de mogelijkheden, hetgeen in de praktijk een verhoging van kwaliteit en een besparing van kosten betekent.

INSTALLATIEBEDRIJF

MEIJER B.V. AMERONGEN

KOUDIJS LEERSUM

Waarborg installateurs

AMERONGEN

☎ 0343 - 45 12 33

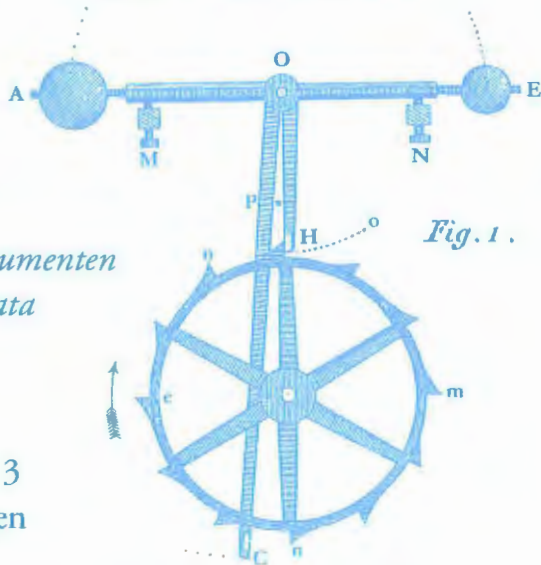
- Sanitair
- Lood- Zink- en Dakwerk
- Centrale Verwarming
- Gas- en Waterfitter
- Elektrotechnische Installaties
- Ventilatie

M.B. HOENCAMP

Restauratie van:

- * *uurwerken*
- * *fijnmechanische instrumenten*
- * *barometers & automata*

H. v/d Boschstraat 3
3958 CA Amerongen

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

is opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij de exploitatie en restauratie van Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige inventaris.

In verband met een omvangrijke restauratie is Kasteel Amerongen tijdelijk gesloten voor bezoekers. De tuinen en het park zijn van 1 april t/m 31 oktober wèl open.

Informatie over tuinrondleidingen bij VVV kantoor Amerongen, tel. 0343 - 45 20 20.

- Jaarlijkse bijdrage voor een donateur minimaal € 16,-
- Idem voor twee personen uit één gezin, minimaal € 23,-
- De donatie voor het leven bedraagt € 160,- p.p.

Steunt u Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen?

Informatie en/of aanmelding donateurs bij mevrouw

C.A. de Ridder-Hendriks, secretaris SVKA bestuur, e-mail: cis.ridder@planet.nl of tel. 0318 - 55 23 54. Donateurs ontvangen drie maal per jaar het Bulletin, en ook korting op een kaartje voor de concerten. Tevens genieten zij, op vertoon van hun geldige donateurskaart, vrije toegang tot het park en de tuinen gedurende de openingsuren, behoudens wanneer er speciale evenementen zijn dan zal een eventuele korting op de toegangsprijs worden aangegeven.

Huisconcerten

In het koetshuis, op het terrein van Kasteel Amerongen, worden regelmatig concerten gegeven. Reserveren bij mevrouw

A. Struyck, tel 0343 - 48 17 02 of

e-mail: astramed@worldonline.nl of bij de VVV Amerongen.

